

Nr 1 y

Jordbruksutskottets yttrande över vissa delar av propositionen 1973:165 med förslag till vissa ekonomisk-politiska åtgärder jämte motioner.

Till finansutskottet

Genom beslut den 23 oktober 1973 har finansutskottet hemställt om jordbruksutskottets yttrande över propositionen 1973: 165 med förslag till vissa ekonomisk-politiska åtgärder, bil. 4, jämte eventuella följd-motioner.

Enligt finansutskottets beslut den 6 november 1973 har yttrande därefter begärts av jordbruksutskottet över motionen 1973: 2087 av herr Fälldin m. fl. (c), yrkande 11, motionen 1973: 2089 av herr Romanus m. fl. (fp, s, c, m) och motionen 1973: 2093 av herr Hermansson m. fl. (vpk), yrkande 9. Vidare har under hand hemställts om utskottets synpunkter på motionen 1973: 2087, såvitt avser yrkandet 7, samt motionerna 1973: 2091 av herr Antby (fp), 1973: 2094 av herrar Levin och Petersson i Röstånga (båda fp) och 1973: 2096 av herrar Ångström och Hamrin (båda fp).

Jordbruksutskottet får med anledning härav anföra följande.

Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område. Enligt propositionen 1973: 165 avses prisstoppet på mjölk, grädde, ost, kött, fläsk och charkuterivaror förlängas till att gälla även under första halvåret 1974. Den ytterligare kompensation som fr. o. m. den 1 januari 1974 skall tillföras jordbruket till följd av fortsatt prisstopp på berörda livsmedel och utvecklingen av den allmänna prisnivån under tiden april—oktober 1973 kan enligt vad departementschefen anför f. n. beräknas uppgå till drygt 150 milj. kr. för innevarande budgetår. Utskottet har inte någon erinran mot att ersättningen till jordbruket för dess förluster till följd av fortsatt prisstopp på vissa livsmedel täcks av medel från förslagsanslaget Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område för budgetåret 1973/74.

I motionerna 1973: 2087, yrkande 7, 1973: 2091, 1973: 2094 och 1973: 2096 framförs olika förslag i syfte att slopa mervärdesskatten på livsmedel eller på annat sätt eliminera dess prishöjande effekter på konsumentpriser.

Jordbruksutskottet, som inte har att ta ställning till den skattemässiga sidan av hithörande problem, vill i detta sammanhang endast hänvisa

till att 1972 års jordbruksutredning bl. a. har till uppgift att från jordbrukspolitisk synpunkt pröva valet av metod för att finansiera jordbruksstödet och därvid även skall undersöka möjligheterna att gå över till en lågprislinje och effekterna av en sådan övergång. Härutöver skall utredningen också undersöka möjligheterna till ytterligare modifieringar av högprislinjen. Enligt vad utskottet erfarit pågår f. n. i utredningens regi vissa undersökningar i samarbete med bl. a. lantbrukshögskolan i syfte att belysa hur olika finansieringsformer inverkar på utformningen av jordbruksstödet.

Bidrag till kommunala avloppsreningsverk m. m. Under förevarande punkt framläggs förslag om förhöjda bidrag till ny-, till- eller ombyggnad av avloppsreningsverk enligt i huvudsak samma principer som gällde för förhöjda bidrag till motsvarande ändamål under budgetåren 1971/72 och 1972/73. För de nu föreslagna bidragen beräknar departementschefen ett medelbehov av 100 milj. kr. för innevarande budgetår.

Gällande bestämmelser för ifrågavarande bidragsgivning återfinns i kungörelsen (1968: 308) om statsbidrag till avloppsreningsverk (ändrad 1971: 371) och kungörelsen (1971: 914) om förhöjt statsbidrag till avloppsreningsverk och vatten- och luftvårdande åtgärder inom industrin.

Vid bestämmandet av bidragets storlek får i bidragsunderlaget inräknas, förutom kostnaden för avloppsreningsverket, kostnaden för ledning från reningsverket till utsläppspunkten i recipienten. Vidare får tilloppsledning till reningsverket räknas in i den mån detta av vattenvårdsskäl byggs på längre avstånd från samhället än som annars är nödvändigt. Dessutom kan bidrag utgå till överföringsledningar i sådana fall då det från vattenvårdssynpunkt är fördelaktigt att avloppsfrågan löses gemensamt för flera samhällen.

I motionen 1973: 2089 yrkas att riksdagen medger att för innevarande budgetår inom ramen för nu ifrågavarande anslag bidrag beviljas till ombyggnad av vissa äldre kommunala avloppsledningar intill ett belopp av 50 milj. kr. Motionärerna framhåller att reningsverkens effektivitet liksom frågan om deras framtida utbyggnad inte bara är avhängig av reningsanläggningarna som sådana utan också av kvaliteten på de primära ledningsnäten. Dåliga ledningsnät innebär stora fluktuationer i spillvattenvolym vid reningsverken (t. ex. stora ökningar vid häftig nederbörd och snösmältning). Som följd härav blir reningseffekten momentant störd samtidigt som kapaciteten bestäms av toppbelastningen. Tidpunkten för en framtida utbyggnad blir sålunda bestämd av de maximala tillflöden som kan beräknas. Alternativet är en icke önskvärd bräddning. I områden med stor andel äldre ledningsnät av förhållandevis dålig kvalitet är det alltså, framhåller motionärerna, från såväl samhällsekonomiska som miljömässiga synpunkter lika angeläget att ledningsnäten blir

moderniserade som att reningsverken utbyggs och görs tillräcklig effektiva.

Utskottet kan givetvis instämma i att det är angeläget att ledningsnäten är av en sådan kvalitet att olägenheter till följd av vattenföroreningar genom bräddutsläpp eller till följd av otillräcklig reningseffekt vid reningsverken genom utspädning av spillvattnet med dagvatten i möjligaste mån kan elimineras. En fortgående utbyggnad av s. k. duplikatledningssystem pågår också i nämnda syfte i åtskilliga kommuner. I sådana system avleds dagvatten och spillvatten i skilda ledningar och dagvattnet leds direkt ut i recipienten medan allt spillvatten renas före utsläpp i recipienten.

Som framgår av den föregående redogörelsen är emellertid nu ifrågasatt bidragsform inte avsedd att användas för sådana investeringar som avses i motionen 1973: 2089. En utvidgning av bidragsändamålen i motionens syfte skulle med hänsyn till de kostnadskrävande och svåröverskådliga investeringsbehov varom här är fråga kunna få vittgående konsekvenser för den fortgående utbyggnaden av reningsverken. Enligt utskottets mening finns inte tillräckligt underlag för att i detta sammanhang ta ställning till förslaget. Motionen avstyrks således. Mot departementschefens uttalande och förslag under förevarande punkt har utskottet inte något att invända.

Bidrag till miljövårdande åtgärder inom industrin m. m. I propositionen framlagt förslag om tillfälligt höjda statsbidrag till miljövårdande åtgärder inom industrin m. m., innefattande bl. a. en medelsanvisning för ändamålet av 70 milj. kr., motsvarar från miljövårdssynpunkt angelägna önskemål. Utskottet vill därför för sin del förorda att detsamma godtas av riksdagen. Detta innebär bl. a. att utskottet ej biträder i motionen 1973: 2093 under punkten 9 framfört avslagsyrkande avseende propositionen 1973: 165 i förevarande del.

I motionen 1973: 2087 erinras, såvitt nu är i fråga, om att jordbruket och trädgårdsnäringen sedan år 1972 i princip åtnjuter samma bidragsmöjligheter som industrin när det gäller miljövårdande åtgärder. Statsbidraget utgår med högst 25 procent av godkänd kostnad. Enligt motionärernas mening torde sysselsättningseffekten av miljövårdande investeringar inom jordbruket och trädgårdsnäringen vara densamma som av investeringar inom industrin. Motionen utmynnar i en hemställan om en tillfällig förhöjning av bidraget till miljövårdande åtgärder även inom jordbruket och trädgårdsnäringen under den period och i enlighet med de regler som i propositionen föreslås gälla för industrin. Utskottet vill i anledning härav erinra om att utskottet de båda senaste åren när det gällt motsvarande anslagsanvisning till miljövårdande åtgärder i sysselsättnings syfte funnit att bidragsgivningen borde koncentreras till industri-

sektorn (JoU 1971: 1 y och JoU 1972: 1 y). Finansutskottet har delat denna uppfattning som jämväl biträts av riksdagen. Utskottet finner ingen anledning för riksdagen att i dagens läge frångå tidigare ståndpunkt. Motionen 1973: 2087 avstyrks därför i berörd del.

Stockholm den 13 november 1973

På jordbruksutskottets vägnar

NILS G. HANSSON

Närvarande: herrar Hansson i Skegrie (c), Mossberger (s), fru Theorin (s), herrar Hedin (m), Hedström (s)*, Jonasson (c), Magnusson i Tanum (s), fru Anér (fp), herr Augustsson (s), fru Lindberg (s), herrar Krönmark (m), Takman (vpk), Johansson i Holmgården (c), Åberg (fp) och Oskarsson i Ankarsrum (s)*.

* Ej närvarande vid betänkandets justering.

Avvikande meningar

1. av herr Takman (vpk) som anser att utskottet bort med bifall till motionen 1973: 2093, yrkande 9, avstyrka i propositionen framlagda förslag om bidrag till miljövardande åtgärder inom industrin m. m.,

2. av herrar Hansson i Skegrie (c), Hedin (m), Jonasson (c), fru Anér (fp), herrar Krönmark (m), Johansson i Holmgården (c) och Åberg (fp) som anser att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 3 med "I motionen" och slutar på s. 4 med "berörd del" bort ha följande lydelse:

I motionen — — — (lika med utskottet) — — — för industrin. Enligt utskottets mening har vid prövningen av förevarande fråga framkommit övertygande skäl för angivna ståndpunkt. Utskottet tillstyrker därför motionen 1973: 2087, såvitt nu är i fråga.